

Høringsnotat

Endringer i forskrift om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften)

Utsendt: 30. mars 2022

Høringsfrist: 27. mai 2022

Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet endringer i forskrift 8. desember 2016 nr. 1482 om spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften) § 38. Det foreslås en ny bestemmelse i § 38 tredje ledd slik at virksomheter som søker om registrering som utdanningsvirksomhet mellom 1. juni 2019 og 31. desember 2022 anses som registrert fra søknaden er sendt.

Den foreslåtte endringen vil bety at kommuner og andre som søker om registrering som utdanningsvirksomhet, som er kravet for å kunne ansette eller ha tilknyttet leger i

spesialisering (LIS), skal regnes som registrert fra søknad er sendt. I dag gjelder registreringen fra vedtaksdato i Helsedirektoratet. Endringen vil blant annet innebære at leger som er ansatt i kommunene for å bistå under pandemien, kan få praksisen som tellende i spesialiseringen i allmennmedisin, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin (ASA-spesialitetene) fra det tidspunktet kommunen eller andre har søkt om registrering.

Gjeldende rett – spesialistutdanningen for leger

Med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven) § 3-5, lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv. (helsepersonelloven) § 51 og lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 8-1 har Helse- og omsorgsdepartementet fastsatt forskrift 8. desember 2016 nr. 1482 om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften).

Forskriften regulerer spesialistutdanning og spesialistgodkjenning av leger innen ulike spesialiteter og spesialistgodkjenning av tannleger der dette er særskilt angitt.

Spesialitetene, med tilhørende læringsmål og faglig innhold, er regulert i forskriften.

Forskriften trådte i kraft 1. mars 2017 for utdanningens første del og 1. mars 2019 for utdanningens andre og tredje del. Det er gitt overgangsregler for leger som hadde startet spesialiseringen da spesialistforskriften trådte i kraft.

Spesialistforskriften § 2 regulerer grunnleggende sider ved spesialistutdanningen av leger, herunder kravet om at den vesentlige delen av utdanningen skal gjennomføres ved en godkjent utdanningsvirksomhet eller tilknyttet registrert utdanningsvirksomhet.

Det følger av spesialistforskriften § 19 andre ledd at en registrert utdanningsvirksomhet er en kommune som er registrert for å legge til rette for gjennomføring av utdanning i spesialiteten allmennmedisin, jf. § 21. For spesialitetene samfunnsmedisin og arbeidsmedisin er en registrert utdanningsvirksomhet en kommune eller virksomhet som er registrert for å legge til rette for gjennomføring av utdanningen i disse spesialitetene.

Helsedirektoratet registrerer utdanningsvirksomheter etter søknad, jf. § 21. Søknaden må inneholde en plan for spesialistutdanningen knyttet til den spesialiteten virksomheten skal legge til rette for. Planen må oppfylle kravene som følger av forskriften § 23 bokstav d. Planen må inneholde opplysninger om hvilke læringsarenaer som kan tilby de ulike læringsmålene, hvordan veiledningen og vurderingen organiseres og gjennomføres og hvordan det legges til rette for supervisjon. Helsedirektoratet og ALIS-kontorene kan veilede og rådggi kommunene i registreringsprosessen.

Dette er i tråd med EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv (direktiv 2005/36/EF) art. 25 som stiller krav om at utdanningssteder for legespesialister skal være godkjente.

I forskriften § 38 er det gitt overgangsregler for registrering av utdanningsvirksomheter.

Virksomheter som innen 1. juni 2019 søkte om registrering som utdanningsvirksomhet anses som registrert utdanningsvirksomhet, med virkning allerede fra 1. mars 2019 (iverksetting av ny ordning for del 2 og del 3), dvs. fra kravet om å være registrert utdanningsvirksomhet ble innført. Registreringen vil da gjelde frem til søknaden blir behandlet i Helsedirektoratet og virksomheten er formelt registrert. Det er følgelig forutsatt at virksomhetene følger reglene som gjelder for registrerte utdanningsvirksomheter fra det tidspunktet de har søkt.

Bakgrunn

For å kunne tilby spesialistutdanning allmennmedisin, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin (ASA-spesialitetene) er det som beskrevet i punkt 2 et krav etter spesialistforskriften at virksomheten må være registrert som utdanningsvirksomhet. Leger i virksomheter som ikke er registrert, får dermed ikke godkjent eventuell praksis og andre læringsaktiviteter som del av spesialistutdanningen.

Ifølge Helsedirektoratet er det av ulike grunner utfordringer knyttet til registrering av utdanningsvirksomheter. Utfordringen med manglende registrering gjør seg særlig gjeldende for leger som spesialiserte seg i samfunnsmedisin. Helsedirektoratet har mottatt ca. 100 søknader om registrering i samfunnsmedisin. Omtrent 60 av disse søkte innen fristen 1. juni 2019 som følger av overgangsordningen i § 38 andre ledd, og disse har midlertidig registrering og kan tilby spesialistutdanning i samfunnsmedisin. Omtrent 40 søkte etter fristen 1. juni 2019 og har dermed ingen midlertidig registrering fordi søknadene ikke er behandlet av Helsedirektoratet og vedtak om registrering ikke er gjort. Disse kan etter dagens regler ikke tilby spesialistutdanning i samfunnsmedisin, selv om de oppfyller forskriftens krav. Helsedirektoratet opplyser at det også er kommuner som har ansatt leger i stillinger på det samfunnsmedisinske området, men som av ulike grunner ikke har søkt om registrering.

Departementets vurdering og forslag

Bakgrunnen for kravet om at utdanningsvirksomheter som skal utdanne allmennleger, samfunnsmedisinere og arbeidsmedisinere skal være registrerte, er at utdanningsvirksomheten må oppfylle nærmere angitte krav som ligger i den nye spesialistutdanningen for leger. Dette innebærer blant annet veiledning og læringsaktiviteter for å nå læringsmålene i spesialiteten. På samme måte som for sykehusspesialitetene skal kravene i forskriften være med på å sikre kvaliteten i utdanningen.

Kommuner og andre som søkte om registrering for ASA-spesialitetene før 1. juni 2019 regnes som registrerte utdanningsvirksomheter fra 1. mars 2019. Leger som utdanner seg til spesialister i allmennmedisin, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin i disse virksomhetene får tiden som tellende tjeneste.

På bakgrunn av at mange kommuner og andre virksomheter først søkte om registrering etter 1. juni 2019 sammen med lang saksbehandlingstid i Helsedirektoratet, er det mange leger i ASA-spesialitetene, og særlig samfunnsmedisin, som i dag ikke får godkjent praksis for hele eller deler av tiden, selv om de følger kravene som er stilt for den aktuelle spesialistutdanningen.

Det er departementets vurdering at kommuner og andre virksomheter som har søkt om registrering antas å ha et opplegg for legene i tråd med forskriften, og det er grunn til å anta at legene derfor går i et utdanningsløp som kvalifiserer for å bli godkjent spesialist.

Departementet mener det er uheldig at disse legene ikke får praksistiden godkjent fordi behandlingstiden for søknadene er lenger enn det var antatt i utarbeidelsen av spesialistforskriften. Det er viktig å legge til rette for at flest mulig av legene kan få uttelling for relevant praksis når de øvrige kravene til spesialistutdanningen er oppfylt.

Det tilrådes ikke at leger får godkjent praksis fra tiden før søknad om å bli registrert utdanningsvirksomhet er sendt. En slik løsning vil ikke være i tråd med spesialistforskriften, og heller ikke i tråd med yrkeskvalifikasjonsdirektivet art. 25 om at spesialistutdanning må skje i godkjent eller registrert utdanningsvirksomhet. Videre er det departementets vurdering at en løsning der det åpnes for at praksis utenfor godkjent eller registrert

utdanningsvirksomhet skulle gjøres tellende, ville dette uthule kravene og dermed kvaliteten i spesialistutdanningen, siden det ikke er sannsynlig at kravene til spesialistutdanningen er oppfylt. En slik løsning vil også kunne gi presedens ved at andre som har praksis fra ulike tjenesteopphold ønsker å få dette som tellende i en spesialistutdanning. En spesialistgodkjenning er en dokumentasjon for at legen har gått i egen utdanningsstilling eller inngått avtale med en utdanningsvirksomhet, har oppnådd spesifikke læringsmål gjennom å delta i ulike læringsaktiviteter, hatt veiledning, deltatt i ulike kurs og oppfylt andre krav som er satt for spesialistutdanning av leger. Også for å ivareta likebehandling er det viktig at kravene gjelder for alle som skal gjennomføre en spesialistutdanning.

På denne bakgrunn foreslår Helse- og omsorgsdepartementet at også virksomheter som etter 1. juni 2019 søker om registrering som utdanningsvirksomhet, skal ansees som registrert utdanningsvirksomhet etter forskriften fra søknaden er sendt. Det vil innebære at alle de 100 søknadene som nå ligger i Helsedirektoratet for behandling anses som registrerte utdanningsvirksomheter, og ikke bare de 60 som søkte innen fristen 1. juni 2019. Den foreslåtte endringen vil gjøre at også kommuner som har ansatt leger for å bidra innen samfunnsmedisin, men som så langt ikke har søkt om registrering, kan gjøre det. Dette betyr at legene kan få tellende praksis fra søknadstidspunktet.

Departementet foreslår at dette skal gjelde til og med 31. desember 2022. Departementet legger til grunn at innen dette tidspunktet vil etterslepet i behandling av søknader om registrering være tatt igjen.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas å ikke innebære vesentlige økonomiske og/eller administrative konsekvenser.

Forslag til forskriftsendring

I forskrift 8. desember 2016 nr. 1482 om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften) gjøres følgende endringer:

Ny § 38 tredje ledd skal lyde:

Virksomheter som mellom 1. juni 2019 og 31. desember 2022 søker eller har søkt om registrering som utdanningsvirksomhet, skal ansees som registrert utdanningsvirksomhet etter denne forskriften fra søknaden er sendt og frem til virksomheten er registrert som utdanningsvirksomhet etter § 21.